

Διαλέξεις για το Μάθημα Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Ελληνική Οικονομία
Δημήτρης Κατσίκας

Η Δεκαετία 2000 -2010

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην Δεκαετία 2000-2010
  - Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ)
  - Η Στρατηγική της Λισαβόνας
  - Το Ευρωπαϊκό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

- Η Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική και Οικονομική Κρίση – Σύντομη Αναδρομή
- Οι Επιπτώσεις της Κρίσης στην Ευρώπη
- Η Κρίση Χρέους και η Ευρωπαϊκή Ένωση – Σύντομη Αναδρομή
- Η Ελληνική Κρίση
  - Αιτίες της Ελληνικής Κρίσης
  - Επιπτώσεις στην Ελληνική Οικονομία

- Ελλάδα και Ευρωζώνη: Προβλήματα και Προκλήσεις από την Κρίση
- Απάντηση στην Κρίση – Αλλαγές στο Περιεχόμενο και τις Δομές της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διακυβέρνησης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην Δεκαετία 2000-2010

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση

- Η Πορεία προς την ΟΝΕ
  - Ένταξη Χωρών στο Σύστημα Σταθερών Ισοτιμιών (1999)
  - Ένταξη Ελλάδας στο Σύστημα Σταθερών Ισοτιμιών (2001)
  - Εισαγωγή του Ευρώ (2002)
- Οι Θεσμοί της ΟΝΕ
  - Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
  - ECOFIN
  - Eurogroup
  - Σύνοδος Κορυφής Ευρωζώνης
- Οι Πολιτικές της ΟΝΕ
  - Νομισματική Πολιτική
  - Εποπτεία Χρηματοπιστωτικού Συστήματος
  - Εξωτερική Συναλλαγματική Πολιτική
  - Δημοσιονομική Πολιτική
  - Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Η Στρατηγική της Λισαβόνας

- Η Στρατηγική της Λισσαβόνας
  - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Λισαβόνας (2000)
  - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης (2002)
  - Ευρώπη 2020 (2010)

Ευρωπαϊκό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

- Σύντομη Αναδρομή – Περιγραφή
  - Σχέδιο Δράσης της Επιτροπής (1999)
  - Νέα Χρηματοπιστωτική Δομή (Διαδικασία Lamfalussy)

Η Παγκόσμια Οικονομική Κρίση – Σύντομη Αναδρομή

- 2006-07: Πτώση της Στεγαστικής Αγοράς της Αμερικής
- 2007: Σταδιακή Επέκταση του Προβλήματος σε Διεθνείς Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
- Φθινόπωρο 2007 - Άνοιξη 2008: Κρίση Εμπιστοσύνης και Ρευστότητας
- Μάρτιος 2008: Διάσωση της Bear Stearns
- Σεπτέμβριος 2008: Κατάρρευση της Lehman Brothers – Πάγωμα της Διατραπεζικής Αγοράς – Ντόμινο Πτωχεύσεων
- Φθινόπωρο 2008 - : Δυναμική Παρέμβαση Κυβερνήσεων και Κεντρικών Τραπεζών
- 2009: Κορύφωση Κρίσης και Αρχή της Ανάκαμψης
- 2010-11: Διακυμάνσεις στην Οικονομική Ανάκαμψη και στις Αγορές Κεφαλαίου και Ανησυχία για τις Επιπτώσεις των Δημοσιονομικών Προβλημάτων της Ευρώπης με Αφορμή την Ελλάδα

Παγκόσμια Οικονομική Κρίση – Επιπτώσεις στην Ευρώπη

Το Μέγεθος - Επιπτώσεις της Κρίσης στην Ευρώπη

- Χρηματοπιστωτικός Τομέας:
  - Συνολικές Διαγραφές Περιουσιακών Στοιχείων Τραπεζών (2007-10): \$2,3 τρις
  - Συνολικές Διαγραφές Περιουσιακών Στοιχείων Ευρωπαϊκών Τραπεζών: \$1,4 τρις

- Οικονομική Ανάπτυξη (Ευρωζώνη) / Ανεργία (Ευρωζώνη)

▪ 2007: 2,7%	
▪ 2008: 0,5%	/ 7,6%
▪ 2009: - 4,1%	/ 9,6%
▪ 2010: 1,9	/ 10,1%
▪ 2011: 1,5	/ 10,0%
▪ 2012: 0,5	/ 10,1%

- (Συνολικά 23 εκατ. άνεργοι στην ΕΕ λόγω της κρίσης)

- Κόστος Κρατικών Επεμβάσεων
  - Δημοσιονομικό Έλλειμμα: 0,7% (2007) – 6,2% (2010)
  - Χρέος: Ευρώπη: 66,3% (2007) - >88% (2011)

Η Κρίση και η Ευρωπαϊκή Ένωση

- Τελευταίο τρίμηνο 2009: Σταδιακή Ανάκαμψη
- Ωστόσο: Προβλήματα Ελλειμμάτων και Χρέους
- Αρχές 2010: Η Ελληνική Κρίση
- Φόβοι Εξάπλωσης της Κρίσης
- Μάιος 2010: Ελληνικό Πακέτο Διάσωσης και Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης
- Ιούνιος – Οκτώβριος 2010 - : Μέτρα για την Αναμόρφωση της Οικονομικής Διακυβέρνησης της Ευρώπης
- Νοέμβριος 2010: Ιρλανδικό Πακέτο Διάσωσης
- Μάρτιος 2011: Σύνοδος Ευρωζώνης: Συμφωνία για Αναμόρφωση Οικονομικής Διακυβέρνησης – Βελτίωση Όρων Ελληνικού Πακέτου
- Μάιος 2011: Πορτογαλικό Πακέτο Διάσωσης
- Ιούλιος 2011: Συμφωνία 21^{ης} Ιουλίου: Ελληνικό PSI και Αλλαγή όρων Δανείου, Διεύρυνση Αρμοδιοτήτων EFSF
- Οκτώβριος 2011: Συμφωνία 26^{ης} Οκτωβρίου (Ελληνικό PSI, EFSF, Κεφαλαιοποίηση Τραπεζών)
- Νοέμβριος 2011: Πολιτική Κρίση σε Ελλάδα και Ιταλία
- Δεκέμβριος 2011: Σύνοδος 9^{ης} Δεκεμβρίου: Νέο Δημοσιονομικό Σύμφωνο

Η Ελληνική Κρίση

Ανισοροπίες της Ελληνικής Οικονομίας

- Έλλειμμα Εξωτερικής Ανταγωνιστικότητας
- Έλλειμμα Εσωτερικής Ανταγωνιστικότητας
- Υπερκατανάλωση
- Δημοσιονομική Χαλαρότητα
- Ο Ρόλος του Πολιτικού Συστήματος

(Αδυναμία Εφαρμογής Πολιτικής, Κομματικοποίηση της Δημόσιας και Οικονομικής Ζωής, Κρατισμός)

Αναποτελεσματικότητα των Αγορών

Αναποτελεσματικότητα της Οικονομικής Διακυβέρνησης της Ευρωζώνης

Η Ελληνική Κρίση

■ Επιπτώσεις στην Ελληνική Οικονομία

- Οικονομική Ανάπτυξη: 1991-99: 2,1%, 2000-07: 4,1%, 2008: -0,2%, 2009: -3,2%, 2010: -3,5%, 2011: -6%, 2012: -2,8%
- Ανεργία: 2008: 7,2%, 2009: 8,9%, 2010: 11,8%, 2011: 16,3%
- Δημόσιο Χρέος: 2008: 113%, 2009: 129%, 2010: 145%, 2011: 162%, 2012: 198% (χωρίς PSI)
- Spreads 10ετούς ομολόγου: 33%
- Καταθέσεις: 2009: 237 δις, Αύγουστος 2011: 188 δις
- Δείκτης Χρηματιστηρίου: 2007: 5179, Δεκέμβριος 2011: 665

Ελλάδα και Ευρωζώνη: Προβλήματα και Προκλήσεις

- Ελλιπής Εποπτικός Έλεγχος Χρηματοπιστωτικού Συστήματος
- Οικονομική Διαφοροποίηση των Χωρών Μελών (Μη Βέλτιστη Νομισματική Ζώνη)
- Διαχωρισμός Νομισματικής – Δημοσιονομικής Πολιτικής
- Ελλιπής Έλεγχος/ Εποπτεία της Οικονομικής Διαχείρισης της Ευρωζώνης
- Ανισορροπία μεταξύ Οικονομικής και Πολιτικής Ολοκλήρωσης
- Έλλειψη Μηχανισμού Αντιμετώπισης Κρίσεων
- Δημοσιονομική Προσαρμογή, Ανάπτυξη και Νέα Οικονομική Διακυβέρνηση

Απάντηση στην Κρίση

■ Χρηματοπιστωτικό Επίπεδο

■ Νέα Δομή

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (European Systemic Risk Board -ESRB)
- Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (European System of Financial Supervisors (ESFS))
  - Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority - EBA),
  - η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (European Insurance and Occupational Pensions Authority - EIOPA),
  - και η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (European Securities and Markets Authority (ESMA)).

■ Αλλαγές/Ρυθμίσεις

Απάντηση στην Κρίση

■ Οικονομικό Επίπεδο

- Νέα Οικονομική Διακυβέρνηση και Μόνιμος Μηχανισμός Αντιμετώπισης Κρίσεων
  - Νέο Σύστημα Μακροοικονομικής Εποπτείας
  - Νέο Σύστημα Συντονισμού Μακροοικονομικής Πολιτικής
  - Ενισχυμένο Σύμφωνο Σταθερότητας
  - Νέος Μηχανισμός Αντιμετώπισης Κρίσεων
  - Νέο Δημοσιονομικό Σύμφωνο (;)